

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Teatrului No. 4.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő

WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő

LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre
150 Lei, negyedévre 65 Lei. Külföldön
2 Dollár, Ke. 75, P. 15, S. 19, Din. 120

A Zsidó Párt szervezkedik

Kétszeres örömmel regisztráljuk azt az örvendetes tényt, hogy a Zsidó Párt erdélyi tagozata intenzív munkába kezdett. Így is van rendjén. Nem akkor összeütni és egy-két hétig agitálni, amikor már országos, vagy helyi választások napja közeledik. Mikor először felvetődött a Zsidó Párt szervezésének eszméje, annak idején, a választások előtt, ugyanezen a helyen irtuk, hogy egy szépség-hibája van. Hogy most aktuálisabbá téve, bizony furcsa impressziókat kelt a zsidóság körében. A zsidó józanság és belátás csodákat mivelt. Két hét alatt megszerveződött a párt és 25.000 szavazattal járult hozzá a négy mandátumhoz, melyhez e nélkül a zsidóság nem jutott volna.

De a mi késik — nem mulik. Most annál inkább üdvözljük örömmel azt a megkezdett intenzív munkát, melynek első etappja már lezajlott. De ezután következik a legfontosabb esemény. Január 17-én, vasárnap már Nagyváradon összeülnek az összes kiküldöttek, hogy megtárgyalják az intenzív propaganda módszereit. És előkészíti majd egy erdélyi nagy kongresszus összehívását. Helyes és helyénvaló, hogy most, amikor nincs választás belátható időn belül előtérben, hogy most kezdődik a tervszerű pártmunka. De talán nem is mondjuk helyesen. Nem most kezdődik. Mert a kezdet, a maga lendületével már akkor megindult. És most csak a méltó folytatás következhet. Már bebizonyosította a Zsidó Párt, hogy összefogással tud a zsidóság politikai súlyhoz és tekintélyhez jutni, anélkül, hogy csatlósa volna bármelyik többségi, vagy kisebbségi pártnak.

Csak egyre szeretnénk felhívni mindazok figyelmét, akik a megindult munkában szerepet vállaltak és vállalni fognak, hogy szigorú seregszemlélet tartsanak. Ezalatt értvén azt, hogy most kell számba venni mindazokat, akikre szükség esetén számíthatunk. Közkatonákra és vezérekre egyaránt. Hogy ne fordulhasson elő az a helyzet, hogy konjunkturális időkben ugynevezett mitlauerekkel teljék meg a pártkeret. Akik akkor kiabálnak és akkor szeretnének pozícióhoz jutni, amikor szükségét látják. A keserves szervezési munkát átengedik másoknak. Ők már a terített asztalhoz akarnak csak ülni.

Odaülni és lakmározni. A legjobb falatokat kivenni azok szájából, akik két kezük munkájával megcsinálták az egészet.

Örömmel látjuk a nagy seregszemle megkezdését. A nagy választói káderek összeállítását. Örömmel üdvözlünk mindenkit, aki mint egyszerű katoná, vagy mint sarzsi közénk jön és támogatja intenzíven nagy és felelőségteljes munkánkat.

Minden egyes zsidó tartsa kötelességének Erdélyben, hogy most sorakozzék zászlónk alá. A zsidóságnak, mint népkisebbségnek kibontott zászlaja alá. Aki akar, az jöjjön most és ne vacilláljon, a politikai kámeleonság sokszor hálás, de nem egészen fair eszközével.

Jöjjön közzénk, minden öntudatosan gondolkodó zsidó testvér. Jöjjön most és ne később. Jöjjön most, amikor dolgozni kell és nem szerepet vállalni. Jöjjön a munkához, mert mindenkire szükség van.

Örömmel üdvözljük a Zsidó Párt megkezdett intenzív pártmunkáját. És örvendünk, hogy Nagyvárad lesz a nagy munka kiindulópontja. Ez a nagy zsidó centrum méltó is arra, hogy innen induljon ki a munka folytatása. A Zsidó Pártra még nagy munka és nagy hivatás vár!

Az Orth. Központi Iroda Végrehajtó-bizottságának állásfoglalása az elnöki tanács ügyében

Február 22—23-án Déjen tartják meg az erdélyi orthodoxia kongresszusát. — Nagyvárad, Szatmár, vagy Kolozsvár lesz az orth. Iroda székhelye

Valea lui Mihai—Érmihályfalva: Az erdélyi orthodox hitközségek eddigi kilátástalannak látszó szomorú jövőjében, halvány reménysugárt nyújtanak az Érmihályfalván hétfőn megtartott orth. Központi Iroda végrehajtóbizottságának javaslatai és határozatai. Örömmel tölt el bennünket, hogy a végrehajtóbizottság ülésén megjelent rabbi kiválóságaink helyes meglátással kijelölték az Iroda reorganizációjának ama útját, melyen a különböző világfelfogású erdélyi orth. zsidóság egy egységes táborba tömöríthető. Kijelölték azon férfiakat, kik közül egy oly harmonikusan együttműködő és valóban dolgozó vezetőség is választható meg, melynek eddigi kipróbált erői nem csak a Központi Iroda továbbra való zavartalan működéséi, hanem az orthodoxiának jövő fejlődését is zökkenés nélkül tudják biztosítani.

Minden elismerésünk az elnöklő halmii, nagykárolyi, váradai és a többi főrabbiaknak, kik a nagy időhöz méltó hosszas előzetes tárgyalások után megtalálták azon platformot, melyen végül is a lényegesen létező askenázi és szefardi veletlenszerű orth. zsidóság további együttműködése kétségtelenül biztosítható. Meglátásunk szerint egy a Központi Iroda, mint az egész erdélyi orthodoxia jövő sorsa jelenleg eme kiváló nagyságainak kezében van letéve. Mi bizunk bennük és az ermihályfalvi határozatok is igazolják, hogy főrabbijaink nagy autoritása meg fogja valósítani azt a minden erdélyi orthodox zsidó által rég óhajtott békés együttműködést a különböző árnyalatok között.

A 11-én megtartott népes értekezleten a végrehajtóbizottság tagjai közül a következők voltak jelen: Teitelbaum Joel nagykárolyi, Fuchs Benjámín nagyváradai, Klein Jakab halmii, Wesel Albert tordai, Freund Izrael szászrégeni, Hager Mendel visói és Schönfeld Benjámín ermihályfalvi főrabbi.

Világiak részéről résztvettek: Mittelmann Jakab (Oradea), Freund Chaim és Frenkel Mihály (Szatmár), Jozopovits Lipót (Sighet), Rosenberg Sámuel (Belhlen), Lefkovits Ignác (Margitta), Danziger Lajos (Érmihályfalva) és Ullmann Ábrahám.

Délelőt 11 órakor nyitja meg az elnöklő Klein Jakab halmii főrabbi a végrehajtóbizottság ülését. A jelenlevők üdvözlése után vázolja a Központi Iroda súlyos válságát. A hitközségek lemorzsolódása folytán a Központi Iroda támogatást e részről nem kap és nem várhat. Az adósságok egyre nyomasztóbb helyzetet teremtenek, úgy hogy nincsen más lehetőség arra, hogy az Iroda szanáltassék, csakis valamennyi orthodox erőnek az összefogásával.

Hosszas vita indul meg ezután, hogy mily módon teremtsék meg az Iroda anyagi szükségleteit. Némelyek a hitközségi hozzájárulást úgy akarják biztosítani, hogy az állami kultuszszubvenciókból vonják le a hitközségekre kirótt hozzájárulásokat, míg mások a hitközségi tagok minimális megterhelésével gondolják a Központi Iroda költségét kiegyensúlyozni.

Ezen javaslatokkal kapcsolatosan Teitelbaum Joel károlyi főrabbi olyan pénzügyi javaslatot terjesztett be, mely a Központi Iroda függetlenségét minden körülmények között hivatva van megővni. A végrehajtó bizottság a javaslat elvi elfogadása mellett egy háromtagú bizottságot küldött ki a tervzet realizálására.

A végrehajtó bizottság ezután foglalkozott a felmerült különböző javaslatokkal a Központi elnökségre. valamint az Iroda székhelyére vonatkozólag. Kimondotta, hogy a február 23-án Désen megtartandó kongresszus elé három alternatív javaslatot fog előterjeszteni, mely javaslatok felett a kongresszus lesz hivatva dönteni. A javaslatok a következők: A kongresszus az Iroda élére 1 elnököt és 1 alelnököt választ,

vagy egy elnököt és társelnököt választ, végül vagy két elnököt és egy alelnököt választ.

Annak eldöntését, hogy az elnök személye egyházi vagy világi legyen-e, a végrehajtóbizottság a kongresszusra bizza, — kimondja azonban, hogy *abban az esetben, ha a kongresszus egyházi személyt fog elnökéül választani élethossziglani időre, úgy az elnök azonnal le kell mondjon állásáról és csak az Iroda ügyeinek szentelheti idejét. Ha az elnök csak a rendes 6 évi ciklusra lesz megválasztva, úgy jogában van aktív rabbi állását is megtartani. Vonatkozik ezen határozat a világi személyekre is.*

Végül a végrehajtó bizottság, egyhangu határozata értelmében, a következő 7 sze-

mélyt fogja a kongresszuson az elnöki tisztésre ajánlani: *Klein Jakab* főrabbi (Halmi), *Wesel Albert* főrabbi (Torda), *Mittelman Jakab* hitközségi elnök (Oradea), *Lövi Mór* rabbi (Cluj), *Freund Lajos* (Oradea), *Freund Cháim* és *Schwartz Salamon* (Szatmár).

Kimondta az értekezlet, hogy a *Központi Iroda székhelyéül csak Nagyvárad, Szatmár, vagy Kolozsvár* jöhetnek figyelembe.

Az Érmihályfalvai végrehajtó bizottsági ülésén egy a rabbi, mint a világi delegátusok részéről azon óhaj jutott kifejezésre, hogy az erdélyi ortodoxia bármily felfogásu árnyalatait a béke jegyében, egy egységes táborban kell tömöríteni és a déji kongresszus megértő munkája kell biztosítsa továbbra az erdélyi orthodox zsidóság jövőjét.

Az erdélyi ortodoxia válsága

Folytatólagos hozzászólások az orth. központi iroda reorganizációjához

Mivel az orth. központi iroda újjászervezésének ankéjában nem célunk folytonos ismétlésekkel az orth. zsidóság eme fontos ügye iránt felkeltett érdeklődést lecsökkenteni, szükségesnek látjuk, hogy egyes hozánk beérkezett hozzászólásoknál az eddig már gyakran ismételt érvelések egy részét megrövidítsük. Reméljük, hogy ebből nem lesznek sértődések, hiszen valamennyiünket egy szent cél kell, hogy vezessen ezen ankéban: *a kölcsönös megértésen felépülő békés együttműködés orth. zsidóságunk érdekében.*

Több oldalról felhangzott óhajra ezután mellőzzük a favorizált nevek egy részének közlését is, mivel az egyes hozzászólásoknál, orthodóxiánk vezetői nagy részben nevük elhallgatását kérik, másrészt a vita során nem szándékunk egyetlen hozzászólás mellett, avagy ellene állásfoglalni. Az ankét végén úgy is lesz elég alkalmunk álláspontunkat körvonalazni.

Mielőtt a többi hozzászólásokat közlőnk, leadjuk *Hirsch Jakab* nagybányai hitk. elnök kritikáját az eddig elhangzottakhoz:

A „Népünk” ankéje során számos eszmét felvetettek, újat és régit, de mind friss köntösben és új érvekkel legitimálva jelent meg a fórumon. Szeretném ezeket közelebről szemügyre venni és valódiságuk és helytállóságuk szempontjából megvizsgálni, hogy hamis értékek a közvélemény fogalmába ne kerüljenek.

Szívesen állok be a segesvári főrabbi ur kórusába, amely az izolált orth. dicsőimnuszát zengi, bár kissé fölösleges *להלל*-nak tartom, mert az a színezete van, mintha akadna valaki, aki ezt vitalárgyává tenné. Aláírom minden szavát, amely az elnök személyének körvonalozására vonatkozik. „Tudás, vallásosság, politikai iskolázottság, jogérzés, igazságszeretet, önzetlenség, szervezőtehetség és széplőtlen jellem” mindannyi elengedhetetlen minőség, amivel a leendő elnöknek ékeskednie kell. De nem értem a főrabbi urnak azt a feleletét, hogy „semminemű más szervezetnek tagja nem lehet, amelynek az aut. orth. tradicionális ideológiájával és ennek gyakorlati kihatásával ellentétben van, vagy ezekkel összeütközésbe kerülhet.”

Mese politikusan van ez fogalmazva és a gyengébbek kedvéért megmagyarázom, hogy a főrabbi ur ezzel a rejtélyes mondatokkal Cionistákat, Mizrachistákat és ha-

sonló bagaget akar kizárni az elnökség bogáncsos paradicsomából. Kufárok ki a templomból! Apage Satanas!

Isten látja lelkemet, senkire sem gondolok, amidőn ez ellen szót emelek. A Cionisták, Mizrachisták lehetnek legalább is oly megbízható letéteményesei az ortodoxia bizalmának, mint bárki más, mert a cionizmus sohasem keresztezheti a ortodoxia cirkulusait. Herznek híres mondását „Errobert die Gemeindestube” sohasem értelmeztük úgy, hogy a cionizmus a hitközségek érdekeit háttérbe szorítsa. Erdélyben sok hitközségnek cionista vezetője volt az utolsó évtizedben, de mindegyik szent és sérthetetlennek tartotta a hitközség tradicionális intézményeit, istápolták, fejlesztették közügyekben beidegződött mentalitásuk szerint. Mindenesetre több hivatottságot, több akaratot és önfeláldozást tételezek fel oly egyénekben, akik bizonyosságot tettek arról, hogy zsidó közügyért lelkesedni, áldozni tudnak, mint más begubózott szentekben, akik csak akkor adnak életjelt magukról, ha saját érdekük ezt megkívánja. A Mizrachisták különben is bebizonyították, hogy a Thora szellemét minden téren és minden eszközzel védeni és oltalmazni készek, ezektől csak remélhetünk, de az orthodóxiát féltelni nem kell.

Friedmann Ferenc ur elfogadja Gábel barátjának javaslatát, hogy az elnök élethossziglan választassék meg. Ehez nem volna semmi szavam, ha csak barátságából támogatná ezt a különös javaslatot, amely már majdnem túlhaladott álláspont és nem támasztaná alá egy pár érvel, amely egyáltalán nem helytálló és a közvéleményt megtévesztheti. Azt írja: évek kellene hozzá míg az elnök az orth. szervezet bonyodalmaiban kiismeri magát. Ehez bizony napok sem kellene, ha csak Friedmann ur valami idiotát nem akar emelni az elnöki méltóságba. Hány évtized kellene Friedmann ur szerint, míg egy miniszter belemelegszik a bársonyszékében.

Hat évet rövid próbaidőnek tart, holott ez nem is oly rövid idő, amely az elnök munkakedvét szegné, sőt ellenkezőleg ez még serkenteni fogja és kiváltja belőle teljes ambícióját és munkaerejét, hogy állását továbbra is megtarthassa, mert arra feltétlen számíthat, hogy ha megfelel a beléje helyezett bizalomnak, arra senki sem fog gondolni, hogy egy kipróbált munkaerőt más bizonytalan egyénnel kicseréljen. Szofizma Friedmann ur beállítása, hogy akire nem bízhatjuk nyugodt lélekkel az irodát, nem 5 évre, hanem 5 napra sem bizza. Gyarló emberek vagyunk, a vesékbe nem látunk, de a vesék változhatnak is, mégis legjobb belátás szerint valakire rá kell biz-

zuk ezt a fontos missziót. Ne legyen hát egy eselleges tévedés *מעת לא יוכר לתקן* amit nem lehet jóvá tenni. Minek essünk egyik szélsőségből a másikba.

A két alelnökre vonatkozó javaslat ártatlannak látszik, de még sem az, mert ez szankcionálja az Askenázok és Szeferdok szétválását. De különben sem hozhat semmi előnyt, mert ha az elnök egy becsületes, pártokon felül álló férfi, protektorokra nincsen szükség, ha pedig nem az, akkor az Iroda csak folytonos viszályok színhelyévé válik.

A Friedmann ur által ajánlott próbaidővel már megjártuk egyszer. Az elhunyt elnök *הר* szintén 6 hónap, vagy egy évi meggondolási időt kért, hogy határozzon, mit fog tartani, papi állását, vagy az elnökséget, később azonban önkényesen visszavonta határozott ígéretét, hogy egyik vagy másik állásáról lemond. Kár újabb kísérletet tenni, előre megjósolhatom, hogy teljesen irreleváns lesz, mit fogunk megállapítani a két év után, az elnök nem fog lemondani semmiről. Az a Melamed sem mondott le a Melümdesről, midőn Rotschild vagyonába csöppent.

Gábel ur nagyon helyesen beszél, csak félrelép, amidőn párhuzamot von a papi és elnöki állás között és kérdi, ha papot életfogytiglan választanak a hitközségek, miért ne lehessen az elnöki állást is véglegesíteni. Mi nem papot választunk, aki mint lelképásztor csak lelkiismeretének és az I-nek tartozik felelősséggel. A vallás terén ritkán érhet meglepetés egy hitközséget. *... בואת תהלה המתהלל השכל* Ezt bátran állíthatja bárki magáról, senkisé nem kontrollálhatja. De az elnöki teendők oly sokoldalúak és a meg nem felelő egyénly végzetes károkat okozhat az egész orthodóxiának, hogy a sauf erreur fenntartása feltétlen ajánlatos.

Kötelességemnek tartottam ezeket a felhozott érveket tisztán megvilágítani, mert hangzatos voltuknál fogva alkalmasak arra, hogy a közvéleményt megtévezzék és a helyes felfogást, amely 2 évi munkánk után már az orthodóxiában gyökeret vert, újból a régi hamis irányba terelje.

Salvavi animam meam!

Baia-Mare

Hirsch Jakab.

Hirdetmény.

Ezennel értesítjük hitelesvéreinket, hogy folyó hó 17-én, vasárnap délután 5 órakor a zárda-uccai kistemplomban *Fuchs Benjamin* főrabbi ur gyászbeszédet fog tartani megb. Herskovits Albert (Newyork) elhalálozásának megemlékezéséül.

Oradea, 1932 január 14.

A Szentegyleti Vezetőség nevében
Leitner Lázár
elnök.

Férfiszöveget különlegességek

bámulatos olcsó
leszállított árakban

Ingress
Eudeitail

Havas & Grünteld
posztóáruházában

Str. Avram Iancu (Kossuth utca 8)

Közérdek vevőket készpénz áron szolgálunk ki

Cégünk szolidaritásáról kérjük meggyőződni

Olcsó RÁDIÓ vásár

3+1 lámpás hálózati készülék hangszóróval, antennaszerelessel együtt 4800 lei

TELEPES RÁDIÓ

hol villanyvilágítás nincs:
3 lámpás . . . 1850 lei
4 lámpás . . . 2850 lei

RAJZ ANTAL rádiószaküzletében
Oradea, Teleky-u. 2. Telefonsz.: 512

Padlólakkok, poloskairtók, háztartási cikkek

mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyiárak
legolcsóbb beszerzési forrása!

Pontos figyelmes ki-
szolgálás! - Szombat
és ünnepnapon zárva!

Fülöp Ede
ORADEA, Zöldfa ucca 14.

GROSZ DÁVID szalmakalapgyár

Satu-Mare, Str. Petru Rarez 35/37.

Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges
és nyersanyagok raktára fonatok
50-28

HETI GLOSSZÁK

Az új perzsiái Mordechaj halála

Smuel Jecheskel Chaim, az új zsidó mártír. Perzsiából jön a hír. És mi kimeresztjük szemünket, mert nem tudunk hinni benne. Nem a régi purimi mese többé, Mordechajról és Hámánról, az ismert happy end-el. Itt a zsidó huzta a rövidebbet. Az összes zsidó világlapok hozzák a szomorú hírt, hogy a 60.000-nyi perzsa zsidóságnak egyetlen parlamenti képviselője 5 évi raboskodás után, 40 éves korában ki lett végezve. Azon a címen, hogy összeesküvést szőtt a perzsa sah ellen. De az igazság az, hogy épen úgy nem akart térdet hajtani a despotá előtt, ahogy egykori őse: Mordechaj.

Mi már régen mondjuk, hiedeljük és ordítjuk a világ fülébe, hogy fűtülünk a rádióra, meg Schneider kup 600 kilométeres repülőgép gyorsasági rekordjára. Mit nekünk Piccard és a többi csoda. Nekünk zsidóknak, még most is, az egész világon évezredekkel ezelőtt bevett szokások az irányadók. Hamburgban betörik a templom ablakait, a világ egyik legnagyobb kikötőjében, ahol évszázados „kultura“ virágzik. A temetőket egymásután gyalázzák meg még most is. Szófiában a zsidókat lecsalják a pincékbe és egyszerűen kirabolják és csak ha nagy szerencséje van, nem ölik meg a bolgár komitácik. Lengyelországban lönkresilányítják a zsidók megélhetését s ma holnap a három milliányi lengyel zsidóság nyomora a legelkeserítőbb mélységek felé halad. És az amerikai zsidóság nem tud úgy és oly mértékben segíteni, ahogy tette csaknem évtizedekig. Mert saját magának is nagy megélhetési gondjai vannak. És amint a hírekből látszik, az ősi atavisztikus gyűlölet imitt-amott, felüti fejét Szovjetországban is.

Hámán Perzsiában, és lehull a feje egy tehetséges, okos mártír Mordechajnak, a modern idők megcsufolására. De a félbarbár Perzsia mellett, ott áll a német Hamburg. A kapitalista gyűlölet mellett ott áll a proletár gyűlölet. Dél és észak, kelet és nyugat, klíma és civilizáció — egyremegy. A zsidó még mindég és mindenkor üldözött vadja a környező népeknek. És az Ahasvérusok véres bárdja lecsap az ahasvérusok népére. Perzsiában tegnap, holnap, vajjon hol?

És mi mindannyian, akik maroknyian élünk szerteszórtan, mégis egymást marjuk. Apró veszekedésekkel, kicsinyes önimádatból. Seholy semmi emelkedettség, semmi magasabb szempont.

Miközben termeljük sorra a mártírokat az egész világon. Szegény szerencsétlen perzsa testvérünk. A modern idők Mordechája, vajjon szárnyra veszi a legenda nevedet, hogy azután Susánok ne örvendjenek, mert hiszen nekünk sohasem jut ki az örömből...

Libacédula és egyebek

Milyen érdekes? A zsidóság nagy erényei mellett, mily nagy hibákban is leledzik. Vagyis pardon. Nem a zsidóság, hanem a zsidócskák, mily hibákban marasztalódnak el.

Egyik példa. Él Nagyaradon egy jámbor ember, 11 gyereke van. Már akkor leépítette a sors, amikor még Bozelnek meg Castiglióninak is (!) jól ment. De neki nem ment akkor sem jól. Vagy mit is mondjunk. Szegénynek sohasem ment jól. Csak a gyermekei születtek rendületlenül. Ő az „ősi rezervoár“. Magasabb szempontból bizonyára nagyobb hivatást tölt be, mint egy egykerendszeres bankcégjegyző. De a lényeg az, hogy mindenkor a társadalom segítő kezét vette igénybe, hogy tengődjék. Illetőleg lehet, hogy nem is tengődjék, hanem éldegéljen szegényesen, de nagy gondok nélkül. Sohasem volt nagy ultimói fizetése és nem kellett még kényszeregyezés miatt öngyilkosságra gondoljon.

Vajjon mi teszi most érdekessé személyét, hogy írjunk róla? Ez a 11 gyerekes zsidóember a váradi hitközségtől is kap havi segélyt. Most, hogy a libacédula 24 leiből az ugynevezett boléta 4 leiből a hitközség visszafizeti, akiknek nincs semmiféle hátraléka, 28 darab ilyen cédulával jelentkezett.

Két eset van. Vagy olyan rosszul megy

neki, hogy 10—12 hét alatt 28 libát vásárolt (szegények vagyunk, de jól élünk címen) vagy voltak oly jószívű, de annál még inkább adóhátralékban levő hitközségi tagok, akik jót akartak tenni az illetőn, de nem a saját, hanem a rossz bőrben levő hitközség pénzéből. Valahol, valaki immorálitást követett el. Hogy kicsoda? Azt volna épen jó tudni. Mi csak egyszerűen regisztráljuk a dolgot. Csak csendesesen tudomásul vesszük. És azt nem tudjuk, hogy szájunkat a guny, vagy a sajnálkozás mosolya üli meg.

No meg a másik anomália. Mindenki teli szájjal a váradi kórház megmentéséről beszél, ír és szónokol. És mikor valakinek két garasnál és egy szegénységi bizonyítványnál több van a zsebében, akkor már nem megy oda, ha I. őrizz beteg, vagy ő, vagy valamelyik hozzátartozója. Akkor a Szt. József szanatóriumba viszi. Mert ott imponál a fehérbóbitás apáca, meg hogy ott „gojok“ kéri a nehéz ezreket. Akkor könnyű szívvel adja le a nehéz pénzeket. Inkább Szent Józsefnek, vagy a közkórháznak 50.000 leiből, mint a zsidó kórháznak 50 leiből. Mert mi zsidók már ilyenek vagyunk. A magunkét azt lekicsinyeljük. Vagy ha nem, úgy legrosszabb esetben mindent ingyen akarunk. Ha van a zsidó családban egy szegény beteg, vagy egy 86 éves öregasszony, akkor az én (mondja ő) kórházamba, vagy az én általam fenntartott aggok házában miért nem veszik fel? (Dacára annak, hogy a tagdíjat és egyéb kötelességét sem teljesíti.) De különben csak a másik az, amely megfelel. Mert ott „gondolja“ sok a pénz. Tudunk nevetek, igen számosat, akik mindenüvé mentek, csak hogy a zsidó kórházba ne kellesse menni. Mert annak nem akar adni. Pedig van olyan tisztá, olyan higienikus, olyan elegáns, olyan „előkelő“ mint Szent Habakuk néven pápa pénzen felépített azylum.

De mit tegyünk? Ez is a mi faji be-

Az Ön kívánsága:

1. Elsőrendű minőség.

2. A mai viszonyoknak megfelelően leszállított árak.

Ezt nyújtja Önnek:

GYARMATI ILLATSZERTÁR
Oradea, Kossuth-uca 8.

A KÜSZÖBÖN

Irta: AVIGDOR HAMEIRI

„S halálomban senki meg ne csókoljon, nehogy kétszer haljak meg“

2

(Nagyapám végrendeletéből)

Honnan a világosság? Magából a fából. Az ágak közül.

— Állj!

Megállok.

— A fához állok.

— Megfordulni!

Megfordulok, háttal a fának.

Két kozák fogja a két kezemet, hátracsavarják, körülcavarják a fának, kiáltani akarok, de ők megnyugtannak:

— Ne félj, pán, ne félj, nem fog fájni.

S tényleg nem fáj. Hátracsavart kezeim valósággal eltörték s én nem érzek fájdalmat. Furcsa.

S a harmadik, aki belém rugott az elébb, odaáll elélem, kiveszi revolverét s azt mondja:

— Most meghalsz, pán.

Tudtam, hogy meg fognak ölni s a bőrömön mégis végigfutott a forró hideg s szívem táncolni kezd.

Ő pedig felemeli a revolverét:

— Nyisd ki a szád! A szájadba akarok löni.

Szemem kifelé húzódik, szájam elgörbül s egész arcom eltorzul, mint akkor gyermekkoromban, mikor a falu bikája egyszer

nekem jött és én a falhoz szorultan remegtem:

— Nyisd ki a szád!

Torkomból valami sírás bugyborékol. Visszafojtom.

— Ne, pán — hebegem — ne, ne.

S szégyellem a gyávaságot. De ő az arcomhoz közelíti a revolvert s röhög.

— Ne, pán, kérlek, pán ne. Minek? Te tréfálsz. Ne. Minek? Én nem gyűlöllek. Én szerellek. Én...

— Nyisd ki a szád!

Miért engedelmeskedem? Hisz ugyis mindegy. Jobb meghalni hősiiesen, tisztán, dacosan.

Ő nevel:

— Most meghalsz. Szádba. A torkodba lövök. Akarsz meghalni?

Nem, pán. Élni akarok. É...

— Hallgass! Az inyedbe lövök.

S inyemre dugja a vasat.

Két könyecsep folyik arcomon. Testem remeg. Behuny szemmel.

A hideg vas érinti a fogamat, a nyelvemet, az inyemet. Izzadok s várok.

Ő kihuzza a revolvert a számból és mosolyog.

Nem, nem a szádba. A nyakadba.

Kinyitom a szememet s megnyugvással mosolyog. Persze, tréfál.

Ő pedig a nyakamhoz szorítja a fegyvert. Behunyom a szemem és remegve várok.

— Nem — mondja ő — egyenesen bele a szivedbe.

Kinyitom a szemem.

Ő kigombolja a bluzomat, az ingemet s oda szorítja a hideg revolvert a szívemhez:

— Ide, ide, nyavalyás szivedbe.

Szívem megáll. Torkomban fojtogatást érzek.

— Kérlek... pán... ne... Te jó ember vagy. Intelligens. Tiszt. Ne... Kérlek...

— Igen, én jó ember vagyok. Egyenesen a szivednek. S szorítja a revolvert a szívemhez.

S ebben a percben látom, hogy ez tulajdonképpen nem is orosz tiszt, hanem... az öcsém. Igen, öcsém, aki a francia fronton van, a német hadseregnél.

— Pista! Te! — kiáltok fojtott örömmel. — Pista! Hát mondd nekik, ne bántsanak!... Micsoda tréfák! Hülyeség! Ne izélj! A kezem fáj! Eressz!

Ő pedig nyugodtan felel:

— Már egy hónapja, hogy halott vagyok s te még nem is busulsz, nem is siratsz. Egyetlen sóhaj nem küldtél utánam. Szép tőled. Anyánk szintén halott már. Már négy hónapja halott. S te mosolyogsz. Akarsz meghalni? Halj meg te is.

Hozzám hajol s megcsókol.

Nem, ez nem az öcsém.

Agyrém. Izzadok. Az agyam elborult. Ugy látszik, megőrültem. Ez egy orosz zsi-vány, aki mulat rajtam. Iszonyu. Meg kell halnom. Szegény anyám és öcsém.

(Folytatjuk.)

Eddigi versenyen kívüli olcsó árakat

sár- és hócipőkben

ujból lényegesen leszállítottuk **REICHARD** cipőáruház

tegségünkhöz tartozik. És megint a tábornokkal együtt utazó zsidót kell idézzük. Aki addig, amíg nem tudta, hogy a tábornok zsidó, nagyon szépen viselkedett. De amikor megtudta, hogy az aranygalléros ur is hitsorsors, azonnal feltette a lábát az ülésre.

Ilyenek vagyunk mi. A zsidó kórház telejére is feltennénk a lábunkat, mert az a — mienk. (A mienk, de a fentartásáról nem godoskodunk.) A nemzsidó az imponál. Ott tudunk illedelmesek lenni és odahordani utolsó garasunkat. Aminthogy állami és városi adót fizet mindenki, de híközségi adót, azt nem. Még azok sem nagyon, akik tehetik. Hogy miért nem? Az egyiknek az elnök orra nem tetszik, a másikkak a jegyző nadrágja. A harmadik megint kitalál egy piros-pozsgás kifogást. De ami a legfontosabb — nem adni! Nem adni, ez a váradi és valószínűleg más városbeli új orth. izraelita új gandhizmusnak a jelszava.

Borah szenátor és a hitler-program

Röviddel ezelőtt a német nemzeti szocialisták vezére, Hitler Adolf ismét nyilatkozott. Hitler ugyanis szeret nyilatkozni. Egyedüli ideológiai programja neki, hogy: nyilatkozik. Belföldnek mást és külföldnek megint mást. Ez az ő formája. Hitler tehát legutóbb is nyilatkozott; ez alkalommal a külföldnek. Kijelentette a vezér, hogy az egész amerikai Egyesült Államokban Borah szenátor az egyedüli ember, aki megérti őt és megérti a programját. A nyilatkozat természetesen kijött és amint mondani szokás, élénk fellütnést kellett, nem csak a USA-ban, hanem ideát Európában is. Egy baloldali amerikai lap szerkesztője fel is kereste Borah szenátort Hitler Adolf nyilatkozatával és megkérdezte tőle, mi igaz az apostol szavaiból. Borah szenátor a külügyi szenátus elnöke a következőket mondotta: „Soha sem állottam Hitler ural sem direkt, sem pedig indirekt összeköttetésben. Felelőtlenség tehát részéről, mikor arról beszél, hogy én megértem őt, vagy ami még rosszabb: megértem a programját. Mindenkor elítélem az olyan mozgalmakat, amely a gyűlölet és uszítás fegyvereivel dolgozik. Hitler programjában mindkettő megtalálható. Nem lehetek híve egy olyan irányzatnak, amelynek világnézeti alapja a kisebbségek elnyomása”. Borah szenátor tehát válaszolt Hitler nyilatkozatára. Ebből a nyilatkozatból kitűnik, hogy a vezér hazudott. Egy kicsit felelőtlenül. De ez nem új és nem feltűnő. Mi csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy mit fog szólni ezek után Hitler ur Borah szenátorhoz? Fogja-e legközelebb mondani, hogy egyedüli embere az USA-nak, aki megérti őt?... vagy pedig azt fogja kiállítani: No megállj Borah és megállj Amerika! Megüzenjük nektek is a háborút!...

Hitler és Cuza fuziója

Romániai viszonylatban azt jelenti Cuza, amit nemzetközi relációban Hitler képvisel. Népszerűen kifejezve csak ennyi: „Úsd a zsidót”. Eddig minden rendben is volna. A paktum, a véd- és dacsövetség létrejöhetett. Ami azonban mégis különös ebben a paktumban, hogy Hitler német nemzeti szocialista és Cuza Romániában ugyanaz. És ha az olvasó ismeri a német és a román nemzeti követeléseket is, akkor meggyőződhetik arról, hogy ilyen paktum csak bornirt koponyák terméke lehet. Németor-

szág áll ma a békerevizációs mozgalmak élén. Németország élén pedig, ha formálisan nem is, de valójában Hitler áll. Hitler revíziót kiállt! Hitlernek minden fáj, ami a világháboru óta létrejött. Hitlernek fájnak az új országhatárok és fájnak a jóvátételi összegek is. Hitlerben magasra duzzadt a reváns vágya és Hitler visszaköveteli mindazt, ami a világháboru előtt volt. A régi határokat is. Románia viszont nem akar revíziót. És nem akarnak revíziót Cuzáék sem. Annyira már vannak jó nemzetiek, hogy ezt nem teszik. Na már most kétségtelen az is, hogy nemzetközi relációban Hitler súlyosabb, mint Cuza. És ha Cuza mégis Hitler mellé áll, úgy ott csak az ajlónyitogatók szerepe vár rá. Ám Cuza megtisztelve érzi magát, hogy szóbaállanak vele és egy-két

hizelkedő mondatért eltűri, hogy belerugjanak. Nem csak a programjába, hanem Románia eminens érdekeibe is. Mert tudni kell azt is, hogy Hitler nem csak Cuzáékkal kötött paktumot, hanem éppen olyan jóba van a magyar keresztény párttal is. Sőt. De ez legalább érthető. Mert a magyar nemzetiek szintén revíziót követelnek. A zsidóellenes Cuzáék szajha morálja azonban mindent megbocsát, ha arról van szó, hogy uszító hadjáratukat megerősítve folytatni tudják a zsidók ellen. Mit nekik a nemzeti érdek? Mit nekik az ország gazdasági zuhanása? Csak ütni, ütni és minden rendbe jön... Legyen Hitler, vagy legyen Gömbös, darabolják széjjel Romániát, semmi az nekik, ha velük pusztulnak a zsidók is és bűnöző hajlamaikat kielégíthették...

A tábornok bemutatkozik...

A nemrég elhunyt Sir John Monas-ról, az ausztráliai hadsereg volt zsidó főparancsnokból — kinek egyéniségét annak idején lapunk megfelelően méltatta — egy francia kisváros rabbija rendkívül érdekes reminiscenciákat közöl a világháboru forogatos napjaiból. Többek között elmondja a következőket:

— A Somme mentén történt. Valamilyen csapatparádén volt annak a tiszteletere, hogy az új parancsnok fogja meglátogatni a frontszakaszt. Csak néhány napja voltam ebben az állásban és így nem ismertem jól a viszonyokat s ez az ügy sem tulságosan érdekelt. Azonkívül a parádé napján másfelé is volt dolgom, így csak a délután folyamán érkeztem vissza, mikor már az ünnepség lezajlott. Odaértem lakásom elé, mely közvetlenül a főzrztisztek kaszinója mellett volt.

Estefelé uniformisomban, melyen a rabbi-jelvény látható volt, az utcán áldogáltam és a távolba néztem, mikor egyszerre csak néhány tiszt egy angol tábornok kíséretében ellovagol előttem. A kis csoportból valaki felém néz, a tábornok is megtekint, majd megfordul utánam. Ezután pedig odajön hozzám valaki és a csoport-hoz kérel.

Bemutatnak a tábornoknak.

— Nekem fogalmam sincs, ki az a férfi, akinek engem bemutatnak, odafordulok az egyik tiszthez, hogy megérdeklődjem, szavaimat azonban az ostoba véletlen folytán meghallja a tábornok is. Odafordul felém:

— Rögtön megmondom Önnek, hogy ki vagyok — így szól hozzám. — Hallotta ön valaha Krotosinnak a nevét? Hallotta? Akkor talán arról is hallott, hogy Krotosinban egy nyomda is volt. Vagy nem? — Nos, ha van véletlenül otthon egy öreg machzorja, akkor csak nézze egyszer jól meg. Egész bizonyos, hogy a Monash-féle nyomdában nyomták Krotosinban. Igen híres nyomdászfamilia volt ez és magam is abból származom. Az alapítónak az unokája vagyok: Sir John Monas.

És a tábornok nekifogott, hogy zsidó nemesi származásának fitogtatásával előttem minél jobb színben tűnjön föl. Az, hogy az egész frontszakasznak, mindkét Franciaországban küzdő hadseregnek a vezénylő-tábornoka volt, kevésbé előkelőnek tűnt neki, mint az, hogy annak a nyomdásznak

volt az unokája, aki Krotosinban a machzorokat készíti.

— Mikor később a tisztikarban megtudták, hogy milyen közeli kapcsolatba kerültem Sir John Monas-sal — aki mostanában mint az ausztráliai hadsereg főparancsnoka hunyt el — egyszerre egész sereg krotosini „unoka” és nagyon sok régi jó zsidó családnak gyermeke keresett fel, hogy érdekükben közbenjárjak. Sikerült is sok mindent elintézni ezeknek a zsidó „nemesi utódoknak”...

Cuba belügyminisztere elítéli az antiszemita megnyilvánulásokat

HAVANNA. — Röviddel ezelőtt történt, hogy Mencia kormányparti képviselő nagyszabású bankettet rendezett, ahol uszító tartalmú antiszemita beszéddel kedveskedett a vendégeinek. Ugyancsak pár hete annak, hogy beszámoltunk a cubai rendőrség antiszemita akciójáról. A rendőrség beszüntette az összes zsidó kultur-egyesületeket azzal az indoklással, hogy azok kommunista propagandát üznek. Dr. Zubizareta cubai belügyminiszter nyilatkozott a Zsidó Távirati Ügynökség képviselőjének, akinek a következőket mondotta: A kormány nem tesz különbséget vallás és fajok között. Mindenkit egyenjogú polgárainak tart. Mencia képviselő beszédében sem a kormány, sem pedig a cubai nép érzelmeit nem fejezte ki. Az antiszemita nyilatkozat a képviselőnek privát jellegű véleménye, amellyel nem azonosítjuk magunkat. A zsidó kulturegyesületek felosztatásáról való intézkedésről pedig meg vagyok győződve arról, hogy föltétlen tévedésen alapszik és hogy az egyesületeknek semmilyen közük nincsen a kommunista propagandához. A vizsgálat befejeztével bizonyos, hogy a kulturegyesületek ismét megkezdhetik működésüket. A kormány elítéli minden olyan megnyilatkozást, mely az ország polgárainak harmoniáját veszélyezteti. Cubában eddig sohasem volt antiszemitaizmus és reméljük, hogy a jövőben sem lesz.

A legszebb

zománccfényű gallérokat tisztítja a

Klein gőzmosóda

Str. Vlahuja 4. (Szent János-ucca)

HIREK

a „Népünk“ cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek, Swath 7, január 15.

Szombat, Swath 8, január 16.

Heli szidra: כח

Heli háftóra: דבר אשר דבר

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.45

gyertyagyújtás 4.50

Istentisztelet kezdete 4.55

Szombat befejezése 5.50.

— Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a »Népünk«-nek. A »Népünk«-nek egyetlen zsidó asztalnál sem szabad hiányoznia.

„Hogy a vakok is lássanak és a süketek is halljanak“

A vasárnapi hitközségellenes gyűlés margójára

A nagyváradi orth. hitközség „ellenzékének“ az ugynevezett „szenzációs“ vasárnapi gyűléséről megírták a napilapok azt, ami történt. Kik beszéltek és mit. De az ügy meritumát nem érintették, de hiszen nem is a napilapok feladata. Azé a napilap, melyet olvasnak nem orthodoxok is, sőt horribile dictu, még a keresztények is. Most, hogy is értse meg egy, a helyzettel nem ismerős idegen, hogy mit jelent ez a szó: „liba vágás 24 lei, csirke 10 lei, stb.“ Vagy miért olcsóbb a „neolog“. Vagy mit jelent az, hogy a sakter hogyan vágja meg a szegény állatot. De mi zsidó lap vagyunk és ezért az ügy lényegére világíthatunk rá alaposan.

Először is: miben van igaza az ellenzéknek és miben nincs? Igaza van abban, hogy a csirke vágási díja nem lehet 10 lei. (De igaz az is, hogy most csak 6 lei a csirke vágási díja.) Igaza van abban, hogy lejjebb kell szállítani az összes fogyasztási adókat. Igaza van abban, hogy vannak gazdag emberek, akik valaha a hitközség szolgálatában állottak (pl. Ullmann Ábrahám volt hitk. jegyző) és most mégis több mint százezer lei munkanélküli jövedelmet élveznek. Igaza van abban minden egyes zsidó hitközségi tagnak, hogy alapos revízió alá kell venni az összes kiadási tételeket. Minden egyes befizetést, legyen az bárki és bármi a hitközségnél, le kell építeni. Nem lehet a régi tudimenzionált keretet továbbra is fenntartani. Az iskola deficitjét is maximálni kell.

De ezt nem a handabandázó „ellenzék“ kiállja, mely vasárnap összegyűlt, hanem mindenki, aki egészséges gazdasági viszonyok között szeretné látni ezt a nagy hitközséget.

Nincs igaza az ellenzéknek, már mint azoknak, akik kiabálnak abban, hogy ők a szegény embereket védik. Mert:

a közöttük levő gazdagabb, vagy jó módú emberek évek óta nem fizetik az adókat. Akkor sem fizették már, amikor nem a mai rezsim volt uralmon.

Van az ellenzéki vezérek között olyan, aki 15 éve egy bani adót nem fizetett. Először azért nem, mert haragban volt az akkori elnökkel. Majd meg »paraszt«-nak deklarálta az elnököt, s azért nem fizetett. Majd megint más kifogása volt. De nem fizetett. És ahányan vannak, azok mind csak kiabálnak, de nem tettek semmit akkor sem, amikor a zöld asztalnál ültek. Van közöttük olyan, aki valamikor

a tolllépő jogot bírta s akkor 26 lei volt egy liba vágatása. Bizony akkor nem panaszkodott a drága gabella miatt. Most meg felvonultatja az összes házaló tollasokat, hogy egyengessék utját vissza a tanácsterem és a tollfosztóda felé.

A vasárnapi nagy „meeting“ egyetlen szónoka sem fizeti a reá kivetett adókat. De nemcsak most nem fizeti, hanem már évek óta és ezek mertek kiállni és azt hirdetni, hogy drága a vágatás. Hát miből tartásák fenn a hitközségi instituciókat, ha senkisé is fizeti az adót?

Abban is igaza van az ellenzéknek, hogy be kell perelni azokat, akik nem fizetik az adókat. De nem a szegény embereket, hanem azokat, akik még tudnak fizetni, de nem akarnak. Nem akarnak mindenféle címen és jogon. Csak kibujni a kötelezettségek alól.

Kedves zsidó polgártárs. Hazudik az, aki azt mondja, hogy hűtlenül kezelik a hitközség pénzt. Nem kezelik hűtlenül, csak nincs bevétel és a bank is rendkívül módon szorítja a vezetőséget, hogy a 3 millió lei adósságot fizesse ki. Meg az is igaz, hogy a hitközségi alkalmazottak között nem lehet úgy leépitni, mint egy magánvállalatnál. Abba beleszólása van a rabbinátusnak is. Meg bizonyos „szerzett jogai“ is vannak. Bizony-bizony, azt meg nem lehet elintézni, hogy megkezdjük revízió alá venni a sok terhes szerződést, mert akkor meg szintén ott áll a vallási tilalomfa, amely nem engedi maradéktalanul érvényesülni a reális üzletpolitikát. Az bizonyos, hogy akik a mostani mozgalom élén állnak, azok nem a szegény ember vágatási díját fájlalják. „Magasabb politika“ ami itt közrejátszik. A központi irodaféle machinációk vannak a kérdés mögött. Diszkreditálni a mai vezetőséget, mert ez azok malmára hajtja a vizet, akik bizony a múltban élénk bizonyosságot tettek arra vonatkozólag, hogy csak dicséletes veszedelmek inspirációjára képesek, de nem konstruktív munkára. Ha vannak is hibák, azok kiküszöbölésére elég alkalmas a hitközségi vezetőség. Csak józanul és ami a legfőbb erélyesen kell belenyulni a darázsfészesbe. Nem befolyásoltatni magát senkitől és semmitől. Erélyes lépéseket, az adóbehajtást illetőleg. Valóban levinni a terheket ott és azoknál, akik arra tényleg rászorultak. De akik fizetni tudnának, de pénzüket inkább arra használják fel, hogy ilyen bambákat gyártssanak a maguk kis tréfli pecsenyéjük megsütésére, akik inkább robbantanak, csak hogy a robbanás tűzénél megláthatassák vigyorgó és hatalomra éhes arcukat, azok nem hivatottak arra, hogy vezessék sem most, sem a jövőben a váradi hitközséget. Mi pontos adatokkal tudnánk mindazt bizonyítani, amit állítunk. De még mindig nem jött el az ideje annak. Ha kell megteesszük.

Megválaszoljuk majd pontosan:

Kik és mióta nem fizették az adókat. (Nem a mai éra kezdete óta, hanem sokalra régebben.)

Bebizonyíthatjuk, hogy kik akarnak hatalomhoz jutni.

Kik akarják a tolllépő, mikve, mézarszék stb. jogokat bitorolni. (Most is egy kidobott mézáros neolog apósa agítált legjobban a gyűlésen.)

Kik akarnak a Központi Irodához bejutni, vagy valakijüket becsempészni.

Ki akar minden körülmények között hitközségi alkalmaztatást. (Szegény állásnélküli.)

Kiknek érdeke, hogy politikai és anyagi okokból diszkreditálják a mai vezetőséget.

Röviden: kiknek mi fáj.

Megfoggjuk névszerint irni, ha sokat handabandáznak.

Viszont a hitközség vezetősége is enyhítsen a szegény hittestvérek terhéin. Mert akkor nem lesz gyújtóanyag, amivel robbantani tudnak, vagy csak akarnak. Legyen valóban valaki, aki két erélyes kézzel fog a dolgok mélyébe. És nincs tekintettel senkire és semmire. Első a közösség java: a hitközség boldogulása.

Ismerjük a váradi hitközség vezetőségének nemes intencióit és gigászi küzdelmeit a súlyos válsággal szemben. Hónapok óta foglalkozik a vezetőség azzal a nagy horderejű ügygel, amely a hitk. tagok érdekeit képviseli. Ez a munka sokkal tárgyilagosabb és kimerítőbb, sem hogy egy pár nap alatt elintézését nyerhessen úgy, hogy az úgy szolgálja a közösséget, mint az egyéni érdekeket.

— Az amerikai zsidó munkanélküliek száma egy év alatt 50 százalékkal emelkedett.

New-york. A munkanélküliség katasztrófális méreteket ölt az amerikai Egyesült Államokban is. Napról-napra mélyül a gazdasági depresszió és tömegesen rántja magával a zsidó existenciákat is. Amerikai zsidó jólékonysági egyesületek közösen összeállított statisztikája szomorú képet nyújt erről a sülyedő és romboló periodusról. Megtudjuk ebből, hogy 1931 januárjától cc. 50 százalékkal emelkedett a munkanélküli segélyre szoruló zsidó állásnélküliek száma. A zsidó jólékonysági intézetek is rendkívül válságos helyzetbe kerültek ennek folytán, tekintve, hogy teljesen reájuk hárulnak ezeknek segélyezése, mint hogy az európai szokásoktól eltérőleg, Amerikában az állam nem ad senkinek sem munkanélküli segélyt. Az amerikai zsidóság áldozatkészsége egyelőre még szilárdan áll. A segélyezés folyik. De meddig? ... és hogyan fog folytatódni? A kérdés nyitva áll. A krízis még mindig teljes erővel dühög. Hogy mi fogja meghozni a feloldódást, az egyelőre rejtély. Rejtély, pedig már szeretnénk tulenni rajta és szeretnénk ismerni a megváltó utat...

— 100.000 Dolláros kölcsön akciót indítanak be Amerikában palesztinai építési célokra.

New-york. Amint az elmúlt héten közöltük Nahum Chaim Sokolov, a Conista Executive, valamint a Jewish Agency elnöke Amerikába utazott, hogy ott személyes vezetése alatt indítsa be a Keren Hajeszod ez évi akcióját. Nahum Sokolov röviddel megérkezése után nagy beszédben ismertette New-york zsidóságával a palesztinai helyzetet és rámutatott Keren Hajeszod intézményeinek válságára. Sürgős segítségre van tehát szükség, hogy ne vesszenek el azok az értékek, melyeket évtizedek óta a legnagyobb küzdelmek által sikerült a zsidó nemzet mozgalomnak megteremtteni. A Jewish-Agencynek rendkívüli kölcsönre van szüksége, hogy a beállott kényszerszüneteket likvidálni tudja és beindíttassék újból a normális munka. A kölcsön-jegyzéseknek azonnal meg kell indulnia. Emanuel Neumann a Cionista Executive tagja kijelentette, hogy azonnal megkezdik egy 100.000 Dolláros kölcsön jegyzésének akcióját. Cionista körökben remélik, hogy rövidesen sikerülni fog ennek az összegnek előteremtése.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient“ Szövőművészeti Iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöletnek.

Hackmayer uri szabó, Oradea,
P. Reg. Maria 2.

Öltöny- és felöltő-szövetek nagy választékban, a legolcsóbb árban.

— A holland király elhalasztotta rádió-szózatát a zsidó ünnep miatt. Amsterdamból jelentik: Wilhelm holland király a karácsonyi ünnepek alkalmából rádió-szózatot akart intézni a holland néphez. A keresztény karácsony első napja tudvalevőleg péntekre esett. A király már felkészült az előadásra, amikor figyelmessé tették arra, hogy a zsidóknak éppen az előadása idejére esik a szombati istentiszteletük. Wilhelm erre közölte a rádió stúdióval, hogy néhány órára elhalasztja az előadást és csak este 10 órakor kezd el, hogy a zsidó polgárok is meghallgathassák az előadást. A király megértő lépését a holland sajtó a legteljesebb elismeréssel méltatta.

Hutchinson **hócipő** Lei **175**
gummi
ROTH HENRIK
cégnél, Zöldfa-utca 3. szám

— Az argentiniai elnökválasztás és az antiszemitizmus. Buenos-Aires. A pártok nagy apparátussal készültek fel a köztársasági elnök megválasztására. Egyes agitátorok felhasználják a választási programbeszédjüket arra, hogy zsidóellenes atmoszférát teremtsenek. Ennek hatásaként egy a városokban, mint a falvakban felültölte a fejét a zsidóüldözés. A gerince az antiszemita agitátorok uszításainak az, hogy a zsidók mind fizetett megbízottak a bolsevizmusnak, Cordova és San-Diegó városokban az antiszemita izgatásoknak máris pogromszerű eredménye volt, úgy, hogy a városok zsidó lakossága felkészült arra, hogy elhagyják tömegesen a várost. A hatóságok, sajnos, nem nagyon igyekeznek elfojtani az excessusokat, mert a közeli választások eljövételére való tekintettel, a közigazgatási bürokrácia lévő pártiférfiak nem akarnak szembeszállni a tömegekkel. Remélhető azonban, hogy az elnökválasztások alkalmával a demokratikus érzelmű jelölt, Dr. de la Tore lesz megválasztva, akinek kormányzása egészen más szellemet fog adni az argentiniai közigazgatásnak.

— Óriási arányban csökken a zsidó születések száma Magyarországon. Budapestről jelentik: A most megjelent várospolitikai évkönyv, mely többek között foglalkozik a születések és alhalálozások arányaival is, szomorú adatokat tartalmaz a zsidó születésekről. A statisztika közli, hogy a budapesti zsidóság születési százaléka több mint 36 százalékkal csökkent egy év alatt. Azonban ez a lefelé tendáló irányzat már évek óta tart. Érdekes még az évkönyvnek az a megállapítása, hogy a reform zsidóknál a születések csökkenése csekélyebb. A törvénytelenül született gyermekek között viszont alig akad zsidó származású.

— Egyetlen egyszer vásároljon csak Fleur de Paris pudert, állandóan azt fogja használni, mert egyetlen puder, melynek használata a legérzékenyebb arcbőrnek is kellemes és teljesen ártalmatlan. Beszerezhető Váradon kizárólag a **Gyarmati illatszertárban.** Kossuth ucca 8.

— A szefard világszövetség követelése a Jewish Agencytől. Belgrad. — A napokban tartotta meg a szefard világszövetség konferenciáját Belgrádban. A szövetség vezetője Lazar Avramic többek között a következőket mondotta: A Konfederáció az angol mandatarius hatalom viselkedésére való tekintettel a legmélyebb szolidaritásáról biztosítja a Jewish Agencyt, annak dacára, hogy a szövetség elégedetlen a Jewish Agency segélymunkájával. A Konfederáció követeli a Jewish Agencytől, hogy nyújtson segédkezet a hebroni zsidó hitközség felépítéséhez, valamint a szefard kolónián is. Továbbá a Konfederáció követeli, hogy a Jewish Agencyben nagyobb képviselőt juttassanak a szefárd szövetségnek. Ami pedig azokat a verziókat illeti, amelyek arról terjedtek el, hogy a szefárdok akciót indítanak a Spanyolországba való visszatérés céljából, csak informatív jellegűek és az egyéni akartól függenek.

A jeruzsálemi lakosság többsége zsidó. A legutóbbi palesztinai népszámlálás adatait most dolgozza fel a palesztinai statisztikai hivatal és nap mint nap újabb adatok kerülnek nyilvánosságra. Így most adták közre Jeruzsálem népességének arányszámait, mely szerint Jeruzsálem összlakossága 90.526 lelket számlál, ebből 51.000 a zsidó, 19.850 mozlam és pontosan 19.000 keresztény. A legutóbbi népszámlálás alkalmával, mely 1922-ben volt, a zsidóság kerekén 18.000 lélekkel volt kevesebb, míg a mozlam népesség 6500-al és a keresztények mindössze 4500-al növekedtek. A zsidó népesség Jeruzsálemben tehát 12.500-al nagyobb, mint összevéve a keresztény és mozlam lakosság. Ha azonban Jeruzsálem külvárosait hozzászámoljuk a városi lakossághoz, úgy a zsidó lakosság száma eléri a 60.000-et. Annak dacára, hogy a zsidóság képezi a túlnyomó többségét Jeruzsálemnek, a polgármester mozlim, a népesség lényegesen kisebb számaránya dacára. Remélhető azonban, hogy a közeli polgármester választások alkalmával a választás egészen másképp fog alakulni.

Hutchinson **félcizma** Lei **275**
gummi
ROTH HENRIK
cégnél, Zöldfa-utca 3. szám

— Hollandiába is bevonult a horogkereszt. Amsterdam. — A fővárosi lapok jelentik, hogy Hollandia nagyobb városaiba is megalakultak a nemzeti szocialista szövetségek, melyek első felhívásukban már éles frontot alkotnak a zsidókkal szemben. A nemzeti szocialista hollandszövetségek programjukban a hitler „ideológiáját” kopirozták le teljesen.

— Akiknek a szív működése rendetlen, erőlködés nélkül úgy érhet el könnyű székelést, ha naponta reggel éhgyomorral megiszik egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Szívszakorvosok megállapították, hogy a Ferenc József víz szívelzsírosodásnál és billentyűhibáknál is enyhén, biztosan és mindig kellemesen hat. A Ferenc József keserűvizet gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Az új spanyol köztársaság és a zsidóság

MADRID. — A spanyol köztársaság már több ízben tanujelét adta annak, hogy a zsidó alattvalóit egyenjogú polgárainak tekinti. Legutóbb is a zsidó hitközségek központi irodájának elnökségét hívatta magához a kultuszminiszter és a következőket mondotta a megbízottaknak: „Az új spanyol köztársaság és a spanyol nép rendkívül sajnálja, hogy a zsidósággal 1492-ben olyan igazságtalanságok történtek, melyek örökké a legsötétebb lapjai lesznek a spanyol nép történelmének. Az új kormány ezt a szégyent megszüntette azzal, hogy díszosítja a teljes egyenjogúságot a zsidó népnek. A mai spanyolok megvannak győződve arról, hogy a zsidó népnek jelentős szerep fog jutni a spanyol civilizáció és kultúra fejlesztésének munkájában. Remélem — fejezte be a nyilatkozatát a miniszter — hogy a zsidóság el fogja felejtetni a multat és együtt fog dolgozni velünk a kulturánk és népjólétünk emelése érdekében.” Az új spanyol kormány úgy látszik komolyan helyre akarja hozni a mindazt a pusztítást, melyet elődei elkövettek. Helyre akarja hozni mindazt a csorbát, amely népi becsületükön esett. És úgy látja, hogy ehhez szüksége van az összes kulturális erőkre. A zsidók erejére is. Sajnos azonban, hogy évszázados öldöklésre és elnyomásra volt szükség, hogy idáig érkezzenek el a spanyolországi zsidók...

— Egy vak zsidó költő regényes élete. Charlottenburgban Felix Lehmann kiadásában „Hang a homályból” címen rendkívül érdekes könyv jelent meg, melyet nem kisebb mester, mint Stefan Zweig látott el ismertető bevezetéssel. A könyv írója Max Zodykow, egy vakon született költő, aki 15 éves kora óta Steglitzben a vakok intézetének a lakója. Költeményeit és cikkeit a közvélemény már eddig is méltányolta és néhányat rádió útján is bemutatott a szerző. Stefan Zweig „lelki tette” és „erkölcsi dokumentumnak” nevezi ezt a könyvet. A vak költőnek rendkívül regényes az életsorsa. Szülei 25 évvel ezelőtt elmenekültek Oroszországból és miután szegények voltak, a tel-

Hutchinson **csizma** Lei **315**
magas gummi
ROTH HENRIK
cégnél, Zöldfa-utca 3. szám

Jesen elhagyott és gondozatlan gyermeket nagyanyjánál, kis faluban hagyták. A világtól elzárkózva élt és egy cselédleány utmutatása alapján a szódavizes üvegéből kidomborodó betűkön tanult meg olvasni. A nagyanya halála után szüleihez költözött Berlinbe. De a szülők ismét kénytelenek voltak tovább vándorolni Amerikába, a gyermeket megint nem vihették magukkal. Így kerül Steglitzbe, a vakok intézetébe. Az intézet igazgatója és néhány nemeslelkű hölgy veszik pártfogásukba, megtanítják írni, a rádió pedig a zenét és az emberi beszédet közvetíti számára. A vak költő egyszerre csak megérezte, hogy a hozzája érkező emberi szóvalra neki is választ kell adnia.

PHÖNIX Életbiztosító Társaság

ALLAPITTATOTT 1882. ÉVBEN.

Teljesen befizetett alaptőke 4,000.000 osztrák schilling.

Engedélyezve Romániában 1929 január 14-én, közzétéve a Mon. Of. 15. számában 1929 január 16. án. Alapszabályok közölve Mon. Of. 45.929 Bejegyezve az ilfovi törvényszéknél 1929 január 21-én a 6 sz cégjegyzékbe.

Központi vezérigazgatóság: WIEN.

Romániai igazgatóság: **București Bulevardul Elisabeta 10.**

ORADEAI VEZÉRKÉPVISELET:

Strada General Moșoiu (Kert-u.) 2. Telefon: 7.57.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: CLUJ, Strada Nicolae Iorga No. 16.

A társaság működési területe:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A „Phönix” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. Jeruzsálemi főirodával, a különböző országok Mizrachi Központjával, legújabbban a Mizrachi Erdélyrészi Központtal, a Makkabi Világszövetséggel, a zsidóság több országos szervezetével, a Wizo zsidó nők világszövetségével, az „Aguda” Világszervezettel és még több nagy zsidó testülettel.

Vezérügynökségek:

Arad, Brașov, București, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Mediaș, Oradea, Sătmăr, Sibiu, Târgu-Mureș, Timișoara.

Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

A zsidó párt erdélyi tartományi vezetősége 17-én Nagyváradon gyűlést tart

A zsidó párt tartományi végrehajtóbizottsága több megyei tagozat kívánságára elhatározta, hogy folyó év január 17-ére összehívja a párt erdélyrészi tartományi vezetőségét. Az összehívás célja, hogy az eddigi szervezeti munkálataik eredményeiről beszámoljon, megvesse a szervezési munka további alapjait és a párt alkotmányos életét biztosító erdélyrészi konferenciát előkészítse. Az értekezlet d. e. 11 órakor kezdődik és napirendje: Elnöki megnyitó, tartja dr. Fischer József, a Zsidó Párt erdélyi tartományi elnöke. Szervezeti és pénzügyi jelentés, előadója Jámbor Ferenc főtitkár. Jelentés és javaslat a megyei szervezetek reorganizálásáról, az erdélyi tagozatoknak a bukaresti központhoz való viszonyáról és a pártélet teljessé tételéről; ismerteteli dr. Klein Miksa ügyvezető alelnök. Vita és határozathozatal a javaslatokról, a február második felében összehívandó erdélyrészi konferencia előkészítése, helyének és idejének kijelölése.

A nagyváradai értekezlet közelebbi címe: Zsidó Kishitebank helyiségei (Piața Mihai Viteazul 11/a. Ullmann-palota félemelet).

— Julius Rosenwald, a nagy zsidó fillantrop, haladokli. Chikágóból jelentik: Julius Rosenwald, az ismert és kitűnő zsidó fillantrop, chikágói lakásában súlyosan megbetegedett. Julius Rosenwald 70 éves és elnöke Sears, Roebuck & Comp világcégnek. Az Egyesült Államok egyik leggazdagabb embere. Julius Rosenwald az eddigi pályafutása során számos alkalommal adományozott milliárdos jótékony célra. Chikágóban egyedül több egyetemet és múzeumot alapítottak az ő hozzájárulásával. A speciális zsidó célokra való adományozásai közül többek között a következőket említjük csak meg: 6.000.000 dollár az oroszországi zsidó kolonizáció céljaira, 500.000 dollár a cincinanti héber egyetem számára. És ugyancsak 500.000 dollár a newyorki „Jewish Theological College” számára. Néhány hónappal ezelőtt 1.000.000 dollárt adományozott Berlin városának egy gyermek-klinika felállítására és csak pár héttel ezelőtt 250.000 dollárt az amerikai munkanélküliség enyhítésére. Rosenwald többcionista és zsidó szervezet elnöke.

— Uj orth. imaház nyílt Váradon. Szombaton délelőtt nyílt meg az új orladi imaház a Kórház-ucca és Sztaroveszky-ucca sarkán. A megnyitó istentiszteletre nagy számmal gyűltek össze a hívők. A kis imaház már egy régóta észlelt hiányt pótolni kívánt. A régi imaház és melléképületének zsidósága már régen igyekezett egy helyet találni, ahol istentiszteleteit megtarthatja. A mai ideges időben és szűk világban, nem kevés a templom hiányát érzők anyagi idét szakítani maguknak, hogy a távollevő templomokat látogassák. Most végre sok munka és utánjárás után megteremtették az új imaházat, hol naponta reggel és este imádkoznak és szombaton is igen látogatott istentiszteleteket rendeznek. A csinos kis imaház ünnepélyes felavatása szombaton délelőtt volt. Fuchs Benjámin főbb nagyhatalmas beszédében üdvözölte az új imaházat és köszönetet mondott mindazoknak, akik munkájukkal lehetővé tették az imaház megteremtését. A mai ünnepélyes időben a hit erősítheti meg a csüggedő lelkeket, hogy Istenben bízza várják a jobb, boldogabb jövőt.

A munka országrészt Horovitz Dániel Kórház-uccai kereskedő végezte és főképpen neki és az újonnan megválasztott elnöknek, Vadász Albertnek köszönhető, hogy ez a nagy mű oly szépen befejeződött.

Az új imaház valóban nagy hiányt pótolni,

— Zeire-Mizrachi csoport alakult Nagyváradon. A mizrachi ifjúság Szalmáron lezajlott konferenciájának hatása alatt a nagyváradai vallásos ifjúság elhatározta, hogy Zeire-Mizrachi csoportot alakít. A január 10-én megtartott értekezlet résztvevői nagy lelkesedéssel mondták ki a csoport megalakulását, leszögezve, hogy szigorúan a Tohra-Vavóda szellemében kívánják működni. A csoport élére egy öttagú vezetőséget választottak, melynek tagjai: Jakobovits Miksa, Bergfeld Izso, Herschkovits József, Aronovits Mór és Stern Nándor. A mizrachi ifjúság ezigeti központja nagy bizalommal tekint az újonnan alakult csoport működésére.

A bukaresti városi tanács az 1932. évre 200.000 lei szubvenciót szavazott meg az ottani zsidó iskoláknak. A városi költségvetés tárgyalásakor Horia Carp volt szenátor azt kérte, hogy a zsidó iskolák a zsidók által befizetett adók arányában kapjanak segílyt. Együttal kifejtette, hogy a zsidó iskolák még abban az időben keletkeztek, amikor a zsidók nem voltak román állampolgárok és mint „idegenek” nem találtak felvételre az állami iskolákban. Ma az állampolgárosítás után egyéb körülmények teszik lehetetlenné, hogy a zsidók nagy számban helyezkedhessenek el az állami iskolákban és azért nélkülözhetetlenek a zsidó felekezeti iskolák. Horia Carp felszólalását a 200.000 lei segíly megszavazásával honorálta a városi tanács.

— Elnökválasztás az oradeai orth. Szentegyletben. Vasárnap délután 3 órakor jött össze első ízben a 200 éves Szentegylet újonnan választott választmánya, hogy az új előjáróságot megválassza. Steiner Benjámin választási elnök nyitotta meg a gyűlést és meghatott szavakkal paréntálta el Herskovits Albertet, aki Newyorkban halálozott el. Majd megemlíti, hogy 47 éve választmányi tagja az egyesületnek és az akkori 71-es választmányának egyetlen életben levő tagja. Fel is sorolta mindazok neveit, akik közül csak ő egyedül van életben és csaknem fél évszázada vesz részt az egyesület vezetésében. A képviselőtestület meleg óvációba részesítette a chevra örökös diszelnökét és vezetőségének doyenjét. A gyűlés ráért a választásra. Welz Ignác méltatja a gyűlés kiváló érdemeit és indítványozta, hogy egyelőre az elnököt válasszák meg és ő állítsa össze az előjáróságot, melyet azután a közgyűlés fog megválasztani. Ugyanily értekezésben szólt fel Moskovits Izidor, Freund Lajos és Rösinger Jakab. Majd Hartmann Sándor szólt fel, aki amellelt, hogy az indítványozott elnök személyének egyhangú megválasztásához hozzájárul, kéri a mai gyűlésen a többi tisztség betöltését is. A közgyűlés egy határozott, hogy Leitner Lázárt, aki a Szentegyletet 10 éve vezeti és számos nagy intézményt teremtett meg, újabb három évre egyhangúlag elnökké választja. A többi tisztségeket egy vagy két név alá föltik be. Őt fizti bizottság megy Leitner Lázárt, az új elnökért, aki meghatott szavakkal mond köszönetet az egyhangúlag megnyilvánult bizalomért s amint mondtotta, a mai súlyos viszonyok között gondolni sem lehet arra, hogy újabb intézményekkel szaporítsák a meglévők számát, csak megfeszített erővel azon kell igyekezni és ehhez kéri a választmány támogatását, hogy a meglévő intézményeket fenn tudja az egyelet tartani. Az elnöki székfoglaló után Steiner Benjámin választási elnök az ülést bezárta.

— A t. közönség szives tudomására adom, hogy a Str. Avram Iancu (volt Kossuth Lajos-ucca) 14. szám alatt כשר ארטד bodegát nyitottam, ahol naponta a legfrissebb szalámi és virsló áru a legutányosabb árban kapható. Kérném szives pártfogásukat: Central Bodega G. Grosz.

— Oneg-Sabat Szalmáron. A szalmári Mizrachi szervezet a tél folyamán is rendszeresítette a péntek estenkénti Oneg-Sabat előadásait, mely iránt egyre jobban irányul a szalmári zsidóság érdeklődése. A heli Oneg-Sabat előadást péntek este 8 órakor a Mizrachi helyiségeiben (Str. Cuza-Voda 20). Dr. Steinberger Ernő tartja meg.

Primaria Municipiului Oradea
„Serviciul Economic”
Publicațiune

Să aduce la cunoștință generală că bărcile No. 11, 27, 60 din Piața Mihai Viteazul sunt de închiriat.

Oferte să primese la Serviciul Economic al Primăriei Etaj I. camera No. 29 în orele oficiale.

Oradea, la 2 Ianuarie 1931.

p. Președintele
Comisiei Interimare Secretar General
Dr. Cornel Petric. Dr. Voștinar

— Hirdetmény. Az izr. Szentegylet, Chewra Kadisa t. képviselőtestületi tag urakat tisztelettel meghívom folyó hó 24-én, d. u. 3 órakor az orth. izr. meghívás tanácsstermében tartandó közgyűlésre. Tárgy: Előjáróság megválasztása. Oradea, 1932 január 11. A választási bizottság nevében: Steiner Benjámin, vb. elnök.

— Tisztujtás a nagyváradai Malbis Arüimim Egyesületénél. Impozáns keretek között zajlott le e hó 10-én a „Malbis Arüimim” Egyesület ez évi tisztségviselő közgyűlése. Grosz Sándor, az egyelet agilis gondnok, terjesztette be jelentését. Öröndetes tényként megállapítja, hogy a nyomasztó krízis dacára, az egyesület évi mérlege még egy kis felesleggel is fel tud mutatni. Szellemi téren azonban még nagyobb eredményvel dicsekedhet. Minden szombat délután az egyesület rabbija, Friedmann M. D. tart tanulságos előadást, Friedmann Armin kereskedő pedig mióta a közelben lakik, volt szives magára vállalni, hogy naponta két siur előadást tartson. Este majszit és hajnalban talmudot ad elő. Grosz gondnok kéri végül a lelépő elnökségnek a feimentés megadását. Ungár Rudolf felszólalásában méltatja az eddigi vezetőséget, különösen kiemelve Nagy Benjámin áldozatkészségét, aki az Aradi uton lévő házázt az egyeletnek adományozta. Továbbá Weisz Samu elnök és Grosz Sándor gondnok odaadó lelkes munkásságát. Javaslatára a feimentés megadatik és egyhangú, lelkes felkiáltással örökös diszelnöknek Nagy Benjámin, elnöknek újból Weisz Sámuel, gondnokoknak Farkas Z. Lajost és Grosz Sándort választották meg. Pénztárnok lett Grün Sámuel, Előjárósági tagok: Ungár Rudolf, Ganz Hermann, Friedmann Armin, Fried Benjámin. Tiszteletbeli jegyző Glück Lajos. A gyűlés Weisz Sámuel zárószavai után lelkes hangulatban oszlott szét.

A vásárló közönség informálása céljából ezen lapban állandó textil-gazdasági rovatot nyitottam. Itt közlöm a mai gazdasági viszonyoknak megfelelő napi árakat:

1 darab kockás pohártörő	12 lei
1 méter sárga szifon	15 lei
1 méter mosott vászon	12 lei
1 méter csikos zefir	16 lei
1 mtr. tenniszflanell	18 lei
1 mtr. angol flanell, csikos	22 lei
1 mtr. házi vászon	22 lei
1 mtr. függönykelme	18 lei
1 mtr. duplaszeles, jóminőségű klot, fekete	42 lei
1 mtr. szines feherneműbalszt	24 lei
1 mtr. divat függönykelme, 150 cm. széles	50 lei
1 mtr. prima angol balsztiszifon, női feherneműre	27 lei
1 mtr. prima vászon	24 lei
1 mtr. ágyneművászon	28 lei
1 mtr. rózsás divatflanell	32 lei
1 mtr. zsinórbarchet	33 lei
1 mtr. bembérgselyem, kabátbélésre, 100 cm. széles	38 lei
1 mtr. damaszt, 90 cm. széles	44 lei
1 mtr. divat flamingó szövet selyemmel átszőve	65 lei
6 személyes damasztabrosz	85 lei
1 drb. plüss ágyelődzhnye	100 lei
1 mtr. prima crepdecsin, hibátlan	100 lei
1 mtr. gyapjuszövet 100 cm. széles	62 lei
1 mtr. divatbársony mintás, prima, külföldi	65 lei
1 mtr. női kabátiszövet, 140 cm. széles, divatszinek	168 lei

Ilyen árakban

csak nálam vásárolhat!

Óriási választékom van vásznak, damasztok, szőnyegek, ágy- és asztalgarnitúrákban, hasonló olcsó reklámárakban

WITRAEL GÁBOR
Divatáruháza
KOSSUTH UCCA 6.

Hófer gyermek hintőpor - lila dobozban - nélkülözhetetlen a csecsemőknél

RÖVID HIREK

ANTWERPEN. Az antwerpeni városi tanács elhatározta, hogy az antwerpen-kieli temetőt, melyben egy külön hely volt a zsidóknak temetkezési célokra fenntartva, feloszlattja. Minthogy a belga kormány nem volt hajlandó külön zsidó temetőre engedélyt adni, a hitközség vezetőiből alakult bizottság akciót kezdeményezett, hogy a hollandiai Pulle város zsidó temetőjébe szállítsák át a feloszlalt antwerpeni temetőből a zsidó halottakat.

LONDON. Rabbi Abramskit, akit egy évvel ezelőtt a szovjetek azon a címen, hogy a külfölddel tart fenn összeköttetést, elfogták, halálra ítélték, majd kegyelemképpen Szibériába deportálták, miután megengedték neki, hogy Oroszországból kivándoroljon, Londonba a Machsike Hadass zsinagóga főrabbiává választották. A napokban foglalta el új állását. Evekkel ezelőtt ezt az állást Kook rabbi, aki jelenleg Palesztinában él, töltötte be. — „Mannischewitz Mazsoth Gesellschaft” a világ legnagyobb pászkavállalata érintkezést keresett a szovjet külügyi követségével és megállapodást létesített vele, hogy ez évben a szovjet 2.000.000 font értékben ad engedélyt a pászkabevitelre. — A Jewish Agency központi irodája a kelet európai nagy zsidó nyomor és zsidó üldözések lecsökkentése céljából elhatározta, hogy a közeljövőben lehetőleg 1000 családot, mintegy 5000 személyt, telepít ki Jeruzsálembe és a vidékére. E terv keretűlvitelének lehetőségére tárgyalásokat kezdett néhány palesztinai részvénytársasággal, hogy ezek biztosítsák a kitelepítendő zsidó munkások foglalkoztatását. Érdekes megemlíteni, hogy az utóbbi időben Bajorországban lábrakapott antiszemizmussal hatására máris számosan jelentkeztek Bajorországban is a Jewish Agencynél a kivándorlásra.

HAMBURG. Az elmúlt hó 28-ra virradó éjjel ismeretlen tettesek betörték a hamburgi zsinagógában és megszentelték az összes Thoratekerceket. A merénylők ezenkívül összetörték a templom drága berendezését is. A tetteseknek nyoma veszett. A nyomozás folyamatban van.

PAVIS. Profeszor Camillo Supino, a páviai egyetemnek politikai gazdaságtan előadója, az elmúlt héten 71 éves korában elhunyt.

PASADENS. Profeszor Albert Einstein és felesége január 1-én a „Portland” gőzösön megérkeztek Amerikába.

JERUZSÁLEM. A decemberi hónapban 499 zsidó bevándorló lépett Palesztina földjére. Ezenkívül 159 keresztény és 15 mohamedán. Ugyanabban a hónapban 80 személy hagyta el az országot.

RÓMA. A közelmúlt napokban történt vatikáni könyvtárszerencsétlenséggel kapcsolatosan, amidőn több mint 20.000 könyv és értékes kézirat megrongálódott és részben megsemmisült, a vatikáni könyvtáros Tisserani elkészítette, hogy az épségben maradt mintegy 2000 darab rendkívüli értékes zsidó kéziratokat a könyvtár továbbra is megőrzi.

KÖNIGSBERG. Ismeretlen tettesek megtámadták egy zsidó kereskedőt és eszméletlenül verték. A támadók a brutális merénylet után elmenekültek, azonban az egyik menekültöt sikerült közben felismerni és a rendőrség reméli, hogy hamarosan kézrekeríti a tetteseket.

NEW-YORK. A közelmúlt napokban New-York utcáin gyűjtést rendezett a Keren Kajemeth, amelynek eredménye egyetlen nap alatt 27.000 dollár (4.320.000 lei) volt. A gyűjtés hatalmas eredménye tanúbizonysága annak, hogy dacára a nyomasztó gazdasági helyzetnek az amerikai zsidóság még ma is tudatában van kötelességeinek és segít a kelet-európai zsidóság nyomorát enyhíteni akaró akcióknak. Aki gyorsan segít, az százaszorosra segít. — Newyorkban e hó 1-én felbontották az 1927-ben meghalt Solomon Schapiro végrendeletét. Schapiro 10.000 dollárt hagyott a jeruzsálemi egyetemnek azonnali kifizetésre és 25.000 dollárt azzal a megszorítással, hogy annak csak a kamatai használhatók fel, 32.000 dollár más zsidó intézményekre jutott.

BIALISTOCK. A lengyel minisztérium egy 108 éves zsidó aggastyánt, Moses Rogaczewskit, aki 1863-ban mint 40 éves katona vett részt a lengyel szabadságharcban, katonai címmel és évjárdékkal ajándékozott meg. Az agg zsidó ember így már nyugodtan élheti le még hátralévő napjait.

Őszi takarításra

festék, lack- és kefeárut
előnyös árban csak

STERN S. ENDRE

kefegyáros és festéknagy-
kereskedőnél szerezhető be

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 578 Telefon 378

BUDAPEST. A budapesti orthodox hitközség a napokban avatta fel a Beihien-téri új zsinagógáját díszes ünnepség keretében. Stern Sámuel hitközségi elnök és udvari tanácsos ünnepi beszédében méltatta az új templom keletkezésének ujját és rámutatott a vallásos érzés kimélyülésének fontosságára. — A budapesti neolog izr. hitközség huszbeszérő központot akar életbe léptetni és a rituális felügyelet alatt álló husztárusító mészárosok csak a központból szerezhetik be huszükségeiket. Ez az intézkedés állítólag 20 százalékos árdrágítást jelent, mely a hitközség szempontjából kellemetlen vizálkodásra és elszorító jelenségekre ad okot. A pesti neolog hitközséghez körülbelül 45.000 zsidó család tartozik és ezek közül csak öt százalék: 2300 reflektál csupán kóser husra.

BUKAREST. A bukaresti szefard zsidó hitközség december 20-án ülte 200 éves fennállásának évfordulóját. Ebből az alkalomból a szefard imaházban ünnepi istentiszteletet tartottak. A bukaresti szefard hitközség ma több mint 10.000 lelket számlál. Számos jóléti intézményt és iskolát tart fenn.

FIUME. A sajtóban korpollált ama hírrel szemben, mintha a fiumei orth. hitközség elvesztette volna autonomiáját, értesülésünk szerint nem felel meg a valóságnak. A hitközség kormánybiztosa, Ernesto Berger, lázadságot és időt nem kimélve szállt az orth. hitközség jogaiért sikra.

ZSIDÓ HUMOR

Tudnivalók az ortodox kongresszus delegátusai számára:

1. A kongresszust előkészítő bizottság intézkedése alapján, a delegátusok a visszautazásnál 80 százalékos családásban részesülnek...

2. A kongresszus nagy jelentőségére való tekintettel, ugynevezett „kongresszusi bélyegeket” is ki fognak bocsátani, melyekkel előreláthatólag, egynéhány rabbi-delegátust meg fognak bélyegezni...

3. A mulkori kongresszuson okulva, a saroksugdoldozások elkerülése végett, a kongresszusi terem mind a négy sarkán, hangerősítőket fognak felszerelni...

4. A kongresszuson csak az a rabbi szólhat fel, kinek hitközsége nem haladja meg az ötven tagot...

5. A kongresszusi terembe csak azok nyerne be bocsátást, kik delegátusi igazolvánnyal rendelkeznek; kivételt csupán azok képeznek, kik afölött nem rendelkeznek.

6. A szavazások teljesen titokban fognak lezajlani, amennyiben a rabbi-delegátusok „wedibartu bam” (terror alatt álló) csoportja, jóval a szavazás előtt, titokban már tudni fogja az eredményt...

7. A „kéz”-alaku kongresszusi jelvényeket, melyek az arcon fognak helyet foglalni, előreláthatólag csak másodnap fogják a forróvérű delegátusok egymásközt sajátkezüleg kiosztani...

8. A delegátusokat érkezésükkor az állomás bejáratánál egy csapat jószimatu „airech” fogadja...

9. A rendezőség a kongresszisták elszállásolásáról elsőrendűen gondoskodott, amennyiben minden delegátusnak különbejárati ágyat fog rendelkezésére bocsátani.

10. Az eselleges választás eredményével, a választottakon kívül senki sem lesz megelégedve. (m.)

Három jómadár

Amikor A. Brodi még fiatal bocher volt, két másik magához hasonló „epikorusz” társával szombatoként visszavonult a lakásába, hogy háborítatlanul élvezhessék a dohányzás gyönyörét. Amint eképen a szombat „dicsőségére” fújták a nagy füstkarikákat, arra halad épen egy hitsorsos és meglepetve látja a nagy szentségtörést. Magából kikelve kezdett ordítani és odacsődítette a kis város egész zsidó lakosságát. Nyomban elhatározták, hogy egyenként veszik a bochereket vizsgálat alá és büneikért lakolni is fognak.

Előveszik az első bünözőt és mindjárt meg is kezdik az ütlegelést. Amint az ütések zápora reá zudult, elkezd kiabálni. „Ne bántatok mert én ártatlan vagyok. Ártatlan vagyok, mivel megelégedtem”. — „Mit fe-

lejtettél el?” — kérdezik a bocher. — „Elfelejtettem, hogy szombat van” — feleli a fiu. A büntető expedíció erre megpuhul és úgy véli valóban lehetséges, hogy megelégedett. Előveszik erre a másik szeppegő bocher és megkérdik tőle, hogy vajjon ő is megelégedett e valamiről. „Igen én is megelégedtem arról, hogy szombaton nem szabad dohányozni”. A zsidók megkönyörülnek ezen is és nem bántják, mert nagyon is lehetséges, hogy megelégedett a tilalomról. Végül a főkolompot A. Brodit veszik elő és gunyosan kérdezik tőle: „Talán te is megelégedtél valamiről?” — „Igen én is megelégedtem” — feleli Brodi. „Miről? Kérdezik egyszerre a hivek”. Arról, mondja Brodi, hogy az ablakon a függönyöket lebocsássam.

Atheisták egymás közt.

„Nem akarok tudni a zsidó vallásról” — mondja Kohn, Löwynek, „csak babonás emberek vannak. Babonás emberek, akik az egzisztenciájukat az I-től várják”.

„Igy van ez” hagyja helyben Kohn megállapítását Löwy, csak gyermekek, aszszonyok és bolondok lehetnek abban, hogy az I-től kapják a megélhetést”.

Amint így vitalkozik és helyesel egymásnak a két atheista, Kohn egyszerre csak egy almát vesz ki a zsebéből és enni kezd.

„Micsoda?” — mondja ekkor Löwy. „Ön almát eszik, anélkül, hogy előtte brochet (ima) mondana?”

„De hiszen Ön csak az előbb mondotta nekem, hogy nem hisz az I-től eredő hibben? — méltatlankodik Kohn.

„Ennek semmi köze az I-hez” — jeleli Löwy. — „Mielőtt egy zsidó bármit is eszik, brochet kell mondania”.

MOZI

Cinematograful FILMPALACE

Péntek: „Két világ”. Egy fejezet a világháboruból! Egy magyar huszártiszt és egy zsidó órásmester leányának szerelme! Az 1932-es év messze kiemelkedő nagy filmje! — Szombat: „Két világ”. Osztrák-magyar egyenruhával engedélyezve. Zsidó színészek heberül is beszélnek! 3 kor olcsó helyárak! — Vasárnap d. e. 11-kor: Nagy matiné 10 és 12 leies helyárak! Vasárnap, hétfő: „Két világ”. — Jön a „Nagy vágy”. Conrad Veidt, Anny Ondra, Lil Dagover, Olga Csehova, Harry Liedtke stb. nagy színészekkel a főszerepben.

Teatrul HEIMAN szinkör

Péntek, szombat, vasárnap, hétfő: „A bál”, énekes, zenés, táncos színmű, aranyéremmel kitüntetve. Főszereplők: Dolly Haas, Lucie Mannheim, Reinhold Schünzel, Paul Otto. Kedvezményes jegyek nem érvényesek. A szombati és vasárnapi 3 órási előadások olcsó helyárak. — Jön: Az elveszett Zeppelin, látványos és izgalmas modern film. — Előkészületben „Mesék a benzín kutról”, minden filmek királya Willy Fritsch és Lilian Harwey együttes zenés, táncos filmoperette. — Vasárnapi matiné a „Trojka” zenés, táncos oroszleány színmű Olga Csehova, Adalbert Hans Schletow. 10 és 12 leies helyárakkal.

Gyárosok! Exportörök!

Aki vevőkörét nagyobbítani akarja,
Aki biztosítani akarja a kapacitásának megfelelő vevőkört,
Aki elbocsájtott munkáit vissza akarja venni,
Aki nem akar megfulladni a mai gazdasági viszonyok alatt,
Aki fejlődni — gyarapodni akar:
AZ VEGYEN RÉSZT A 932-ös tavaszi, közelkeleti, telavivi (Palestina)

nemzetközi mintavásáron!

JÖJJÖN olcsó társasutazásunkkal

PALESZTINÁBA!

Március 17-től április 14-ig tartó kirándulásunk résztvevői, összesen 17.500 leiert (ebben Konstancától Konstancáig, a közös utlevél költségeivel együtt minden kiadás benne van, csak a hajón való ételmezés nem) megtekinlik a Szentföldet, résztvesznek a fenti világhiállításán, a Világmakkabiádon, a világhírű purimi karneválon és tanulmányozhatják az ottani ipari és kereskedelmi viszonyokat!

Mindkét ügyben részletes felvilágosítással szolgál: A telavivi nemzetközi mintavásár erdélyi és magyarországi beszerző irodája Cluj, Str. Avram Iancu 18.